

בעזהשי"ת

מִיָּמֵי עֲמוּקִים עֵצָה בְּלֵב-אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלָה
סְטְרִיקוֹב

קובץ דברי תורה

עצה ותבונה

דברי תורה
מב"ק מרז אדמו"ר זצלה"ה
'עומק לב'

שיעורים בספרה"ק
מב"ק מרז אדמו"ר שליט"א
'מים עמוקים'
'דולה התבונה'

פרשת מסעי
תשפ"ב

מכון זכור
לאברהם
סטריקוב

לזכות התורמים

לכבוד שבת התאחדות
בצילא קדישא דרשב"י

כל אחד בשמו הטוב יבורך

זכות השבת וזכות רשב"י תגן עליהם
להיוושע ולהתברך בכל מעשה ידיהם בכלל כפליים

קהל חסידי סטריקוב
בדאשת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת מסעי תשפ"ב

זמני התפילות לשבת קודש

מנחה ערש"ק 19:05 (זמן הדה"ג)

בציון הק' ב'מנין חב"ד'

שחרית: 8:45 ב'שיבת הרשב"י'

סמוך ליציאה האחרית מהציון (ליד מנין חב"ד)

מנחה שב"ק: 17:45 בהיכל הציון הק'

לתרומות והנצחות:

052-7620204

רחוב דוד 32 ירושלים

קובץ כ'

ערש"ק פר' מסעי תשפ"ב

ניתן להאזין לשיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מדי ליל שישי בשידור חי במערכת 'קול סטריקוב' מס' 072-3371263 שלוחה 4.

כמו כן ניתן להאזין לאחר השיעור בקו שיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ב'קול הלשון'

מס' 073-2951269 שלוחה 1.

ר"ח אב

הענין שנוהגים לעשות סיומים
 דווקא בתשעת הימים (ראה
 ליקוטי הרי"מ תשעת הימים), אשר נראה
 לכאורה כאילו אי אפשר לעמוד באיסור
 אכילת בשר צימים אלו. אמנם באמת
 עניין עמוק יש בזה, כי הנה כתיב (ירמיה
 ט, יא-יז) "על מה אבדה הארץ וגו',
 ויאמר ה' על עזם את תורתך אשר נתתי
 לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה".
 ודרשו חז"ל (ירושלמי חגיגה א, ז) "ויתר
 הקב"ה על עבודה זרה וגילוי עריות
 ושפיכות דמים, ולא ויתר על עון ציטול
 תורה".

ואיתא בגמרא (נדרים פא.) "היינו לא
 שמעו בקולי היינו לא הלכו
 בה", אמר רב יהודה אמר רב שאין
 מצרכין בתורה תחלה". ופירש רבינו
 יונה (הוצא צ"ן שם ד"ה דצר זה) "כלומר
 שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כל
 כך שיהא ראוי לצרף עליה". הרי שעיקר
 התציעה היה על חיסרון כבוד התורה.
 ולכן דווקא צימים אלו של האצלות על
 חורבן ציהמ"ק, שצא ע"י היעדר
 כבוד התורה כראוי, משתדלים לתקן
 הדבר, על ידי עריכת סעודות מלוה
 ואכילת בשר ושתיית יין לכבוד גמרה של
 תורה.

מסעי

ויעל אהרן הכהן אל הר החר על פי
 ה' וימת שם בשנת הארבעים
 לצאת בני ישראל מארץ מצרים
 בחדש החמישי באחד לחדש (לג, למ).

השעם שזכר כאן שוב מיתת אהרן,
 אחר שכבר נכתב במקומו (לעיל
 כ, כג), י"ל שזהו משום שפרשה זו
 קוראים תמיד צימי צין המנצחים, וגם

מיתת אהרן היה צימי צין המלרים כמו שכתוב בפסוק זה שהיה צא' צאב. ויל"צ השייכות צין מיתת אהרן לימי צין המלרים, וגם דבר זה שנתפרש יום פטירתו, והוא המקום היחיד שנכתב כן בתורה יום פטירת אדם, והלא דבר הוא.

ונראה לומר כי הנה א' צאב הוא היום שבו מתחיל ציור עניין האצלות

על חורבן צית המקדש למשך תשעה ימים עד ט' צאב. ואהרן שהיה הכהן הגדול הוא האדם הגדול ביותר במעלה בצית המקדש, וכל עבודת ציהמ"ק לדורות היה רק ע"י זרעו של אהרן, וזכותו של אהרן, וא"כ מיתתו חשובה מעין חורבן ציהמ"ק, ומה גם שאמרו חז"ל (ר"ה יח:) "שקולה מיתתו של לדיקים כשריפת צית אלקינו", וזהו שייכות פטירת אהרן הכהן ליום א' צאב וימי צין המלרים, שלכן פירשה זאת התורה שנפטר ציום זה, ולכן נכתב עניין פטירתו בפרשת מסעי שחל תמיד בצין המלרים, בשנת שלפני ר"ח אב או בר"ח עלמו.

עוד י"ל עד"ז, כי "מקדש שני חרב מפני שהיתה בו שנאת חנם" (יומא ט:),

ואהרן הכהן היה "אוהב שלום ורודף שלום" (אבות פ"א מ"ב), שזהו ההיפך משנאת חנם. ועם הסתלקותו של אהרן נגרם ג"כ היעדר למידתו של אהרן, וצורש נגרם עי"ז השנאת חנם צני ישראל שע"ז חרב הצית. ולכן שייכת פטירתו ציום א' צאב דייקא, תחילת האצלות על חורבן ציהמ"ק.

עוד י"ל ע"ד הנ"ל באופן אחר, כי ציום א' צאב שמתחיל האצלות על חורבן ציהמ"ק, אז גדל הלער והרגשת החיסרון בחורבן ציהמ"ק, שאין לנו לא כהן משרת ולא מזבח מכפר. אמרו חז"ל (מו"ק כח.) "מיתתו של לדיקים מכפרת", וכן, אע"פ שאין לנו ציהמ"ק לכפר על כל עוונותינו, פטירת אהרן הכהן מכפרת וזכותו מגינה עלינו בכל שנה ושנה צימים קשים אלו.

בהפטרדה (ירמיה ג, ז) ואביא אתכם אל ארץ הברמל לאבל פריה וטובה ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה.

הנה בטור (או"ח סימן רח) הציא פלוגתת הסמ"ג והבה"ג בנוסח ברכת

ארצי ונחלתי שמתם לתועבה'. והנה
 'ההיפך מן הטומאה הוא טהרה,
 וההיפך מן תועבה הוא קדושה, כי גצי
 עריות כתוב (ויקרא ית, כז ושם כ, יג)
 'תועבה', וכל מקום שאתה מולא גדר
 ערוה אתה מולא קדושה (רש"י שם יט, ז).

וזהו שאנו אומרים בצרכת מעין שלוש
 'וצנה ירושלים עיר הקודש
 צמחה צימינו והעלנו לתוכה ושמחנו
 בצנינה ונאכל מפריה ונשבע מטובה',
 היינו שכאשר יגאלנו ה', אזי לא יהיה
 כמו שהיה אז שהציא אותנו אל הארץ
 'לאכול פריה וטובה, ותצואו ותטמאו
 את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה', אלא
 יהיה ההיפך מזה, ש'נאכל מפריה ונשבע
 מטובה', ו'נצרכך עליה בקדושה' -
 ההיפך מתועבה, ו'צטהרה' - ההיפך
 מטומאה.

מעין שלוש, שהסמ"ג הציא שיש אומרים
 'ונאכל מפריה ונשבע מטובה', וכתב
 שאין לאמרו שאין לחמוד הארץ בשביל
 פריה וטובה אלא לקיים המלוות
 התלויות בה. ואילו הנה"ג כתב נוסחא
 זו. וכתב הבית יוסף שטעמו מפני
 שהיה מפרש שמה שאנו אומרים ונאכל
 מפריה ונשבע מטובה אין התכלית
 בשביל האכילה אלא מה שאומר אחר כך
 'ונצרכך עליה בקדושה וצטהרה' הוא
 התכלית, אלא דמשום דצרכה אחיא
 מפני האכילה הוא אומר ונאכל מפריה
 ונשבע מטובה (ועיי"ש בב"ח מה שכתב
 בזה דברים נפלאים).

ונראה לצאר עוד דברי הנה"ג ואשר כן
 הוא מנהגינו לומר ונאכל
 מפריה וכו', שזה מיוסד על מטבע לשון
 הפסוק צהפטרה 'ואציא אתכם אל ארץ
 הכרמל לאכול פריה וטובה ותטמאו את

מים עמוקים

ליקוטי אמרים תניא - פרק מא [ג]

תורא דיהבין עליה עול בקדמיתא בגין לאפקא מיניה טב לעלמא כו' הכי נמי אצטריך לבר נש לקבלא עליה עול מלכות שמים בקדמיתא כו' ואי האי לא אשתכח גביה לא שריא ביה קדושה' כו'. [וברעיא מהימנא שם ד' קי"א ע"ב] שכל אדם צריך להיות בשתי בחינות ומדרגות, והן בחינת עבד ובחינת בן, ואף דיש בן שהוא גם כן עבד, הרי אי אפשר לבא למדרגה זו בלי קדימת היראה עילאה כידוע ליודעים.

והנה אף מי שגם במוחו ובמחשבתו אינו מרגיש שום יראה ובושה, מפני פחיתות ערך נפשו ממקור חוצבה ממדרגות תחתונות די' ספירות דעשיה, אעפ"כ מאחר שמתכוין בעבודתו כדי לעבוד את המלך הרי זו עבודה גמורה, כי היראה והעבודה נחשבות לשתי מצות במנין תרי"ג, ואינן מעכבות זו את זו.

ואזי אף אם בכל זאת לא תפול עליו אימה ופחד בהתגלות לבו, מכל מקום מאחר שמקבל עליו מלכות שמים, וממשיך עליו יראתו ית' בהתגלות מחשבתו ורצונו שבמוחו וקבלה זו היא אמיתית בלי שום ספק, שהרי היא טבע נפשות כל ישראל שלא למרוד במלך הקדוש יתברך, הרי התורה שלומד או המצוה שעושה מחמת קבלה זו ומחמת המשכת היראה שבמוחו נקראות בשם עבודה שלימה ככל עבודת העבד לאדונו ומלכו.

מה שאין כן אם לומד ומקיים המצוה באהבה לבדה כדי לדבקה בו על ידי תורתו ומצותיו אינה נקראת בשם עבודת העבד, והתורה אמרה (שמו"ב, כג) 'ועבדתם את ה' אלקיכם' וגו', 'ואותו תעבודו' וגו' (דברים יג, ה), וכמו שכתוב בזהר [פ' בהר (קמ.)] 'כהאי

דולה התבונה

חובת קיום המצוות בבחינת 'עבודת עבד'

שיעור בספה"ק לקוטי אמרים תניא

ליל שישי פרשת מטות תשפ"ב

בשב"ק מאיר ללב בנ"י זהורין מנשמת משיח ומי שרוצה יכול להרגיש

בעמדנו בליל שישי, זמן גדול ורם אשר כבר מאיר בו הארת השב"ק הבעל"ט, ראוי לפתוח בשני מאמרים נפלאים מדברי השם משמואל^א בפרשתו, העוסקים בעניין קבלת שבת, שיש בהם כדי לעורר ולהלהיב הנפשות עד למאוד, והדברים שייכים לכל שבת ושבת, ובמיוחד לשבת כזו של בין המצרים.

במאמר הראשון (תרט"ו ד"ה וידבר) עומד על מה שאומרים בפיוט 'לכה דודי' "התנערי מעפר קומי, לבשי בגדי תפארתך עמי, על יד בן ישי בית הלחמי, קרבה אל נפשי גאלה", וכן "ימין ושמאל תפרוצי, ואת ה' תעריצי, על יד איש בן פרצי, ונשמחה ונגילה", ויש להבין, איך אומרים זאת על השבת בזמן הזה, כאשר עדיין בן דוד לא בא. **ומבאר** זו"ל: "ונראה דהנה ידוע דנשמת משיח במרום משלחת זהורין ללב בני ישראל לחזקם ולעודדם אף בעודם בגלות, אלא שתוקף הגלות וקליפת עמלק סותמים בעד הפתח למעלה ולמטה. ומכל מקום בשבת שכלהו ערקין לנוקבא דתהומא רבה ונסתלקה הסתימה, ונאמר (ימזקאל מו, א) 'וביום השבת יפתח וביום החודש יפתח', אז שוב מאיר ללב בני ישראל שלהובין דרחימתא וזהורין דנשמת משיח, ומי שרוצה להרגיש מרגיש".

והוא דבר נפלא ביותר, אשר 'מי שרוצה להרגיש מרגיש', היינו, שאין זה תלוי במדרגות, ולא בשום דבר אחר, אלא רק בכך שיהיה האדם בבחינת 'רוצה

להרגיש'. ואמנם בזה לבד ברור שאם לא יעשה כלום מעצמו, הרי הדבר מוכיח שאינו באמת 'רוצה להרגיש', אלא הכוונה, שהאדם מעמיד את עצמו לקבל את הארת השבת, כגון, שבתפילת קבלת שבת, שאז נכנס אור השבת, הוא משקיע את עצמו בה, ראשו ורובו, בכל מוחו לבו, ומשתדל להכניס בקרבו ולהאיר בעצמו את תוכן המזמורים הנאמרים. אז הוא מוכיח שהוא אכן 'רוצה להרגיש', ואזי באמת ירגיש.

בשב"ק מסתלקים המבלעים של כלל ישראל ועי"ז הקב"ה כביכול מוצא אותם

במאמר הבא (טס ד"ה והיו) מדבר גם על פיוט 'לכה דודי', וז"ל: "והיו למשיסה שאסיד ורחקו כל מבלעיד ישיש עליך אלקיך כמשוש חתן על כלה'. נראה דהנה בעולם הזה הגשמי ומלא רוחות רעות האדם הוא כאבידה, כמו שכתוב (מחלים קיט, קעו) 'תעיתי כשה אובד', והשם יתברך הוא בעל האבידה שמחזר על אבידתו, אך בימי החול וישראל נתונים בידי שוסים חשובים כמו בלועים, וכמו שטהרה בלועה אינה מיטמאה, כמו כן הוא להיפוך שאין מגיעה אליה הארת קדושה מלמעלה, וכביכול כאילו ח"ו בעל אבידה אינו מוצא את אבידתו מחמת היותה בלועה ואינה נראית, ואף שאין זה שייך לומר בהשם יתברך כי אין נסתר מנגד עיניו כמו שכתוב (מחלים סו, ז) 'עיניו בגוים תצפינה', מכל מקום מאחר שהוא כן מצדנו, שוב הקב"ה עושה את עצמו כאילו ח"ו אינו רואה וכמו שכתוב (דצריס לא, יז) 'הסתרתני פני' וגו', וכמו שכתוב במצרים כשהגיע זמן הגאולה (שמות ג, כה) 'וידע אלקים', פירש"י, 'נתן עליהם לב ולא העלים עיניו', מכלל שמעיקרא היה כמסתיר פניו וכמעלים עין מהם.

"אך כשהגיע יום השבת וכולהו ערקין לנוקבא דתהומא רבא, על זה אנו אומרים 'והיו למשיסה שאסיד ורחקו כל מבלעיד', ונסתלק הבולע ונתגלו ישראל, אז כביכול בעל אבידה מוצא את אבידתו, ואז 'ישיש עליך אלקיך כמשוש חתן על כלה', שהשמחה היא מחמת שנסתלק הפירוד. כי הנשמות של זכר ונקבה כלולים בשרשם, ואח"כ כשירדו לעולם הזה נתפרדה החבילה זה לצפון וזה לדרום, וכשהשם יתברך מזווגם יחד וחזרו ונתאחדו, מתהווה ביניהם שמחה, וכמשל שני אחים אהובים שהיו מפורדים זמן ארוך שלא ידע זה מזה ונודמנו לפונדק אחד והכירו זה את זה, שנתעוררה השמחה ביניהם בלי גבול. וכדוגמא זו כביכול בעל אבידה שמוצא את אבידתו ביום שבת קודש.

"והאיש הנלבב שמרגיש וכמים פנים אל פנים, מעיו מתחתכין מגודל אהבה, והוא בחינת כלה מלשון (מסליס פד, ג) 'נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'" - מרוב התלהבות מכך שהקב"ה רואה אותנו ופוגש בנו כביכול, שזהו המצב של קבלת שבת, 'והיו למשיסה שאסיך ורחקו כל מבלעיד', שנתבלעו כל המבלעים, שאזי 'שיש עלידך אלקיד כמושח חתן על כלה'. התרגשות נשגבה כזו יכולה שתהיה לאדם בעת קבלת שבת.

ומסיים: "ודי בזה אזהרה למבין שלא יהיה כשוטה המאבד מה שנותנין לו". - אם הקב"ה נותן מתנה גדולה כזו, שברגע אחד נעשים קרובים כל כך אליו יתברך, אזי כמה חבל הוא שלא להתפלל קבלת שבת כראוי וכיאות, עם כל המחשבה והרגש הלב, ומבלי להתעסק בדברים אחרים. ועכ"פ בשבת הזאת, שבת של בין המצרים, כשאומרים 'לכה דודי', יש להתחזק ולהשתדל ביותר להתרומם ע"י ההתבוננות בדברים אלו, כי בימי בין המצרים שבכל השבוע יש הרחקה גדולה יותר, אזי כמה קירוב נעשה בשב"ק, כאשר הקב"ה שולח 'זהרורין' מגשמת משיח, והוא בעצמו רואה אותנו ופוגש בנו. על כן לא נהיה כשוטה הזה המאבד מה שנותנים לו.

אף אם ההתבוננות אינה מולידה יראת ה' בלב, די בזה שמקבל מלכות שמים במוחו

נמשיך בלימוד פרק מ"א בתניא, והנה תחילה (נשיעור ליל שישי פרשת צלק, נדפס צ'דולה המצונה' פנחס) למדנו שראשית העבודה עיקרה ושרשה, מה שיהודי צריך להקדים לפני כל עבודה, היא ההתבוננות בגדלות ה' וביראת שמים, שהקב"ה ניצב עליו ומלוא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוהן כליות ולב אם עובדו כראוי, שהתבוננות זו צריכה להיות לפני כל עסק בתורה וקיום מצוה. ועוד למדנו (נשיעור ליל שישי פרשת פנחס, נדפס צ'דולה המצונה' מטות) אור ה' נמצא בתורה ובמצוות, ופתח לנו התניא צוהר להבין בפרטיות את המושג אור ה' המלוכש במצוות, וביאר האור הפרטי הנמצא בציצית, ובתפילין. וכעת ממשיך להסביר מה התכלית ומה פועלים בהקדמה זו, וז"ל:

ואזי אף אם בכל זאת לא תפול עליו אימה ופחד בהתגלות לבו - כל ההתבוננות לא תביא אותו למצב של יראת שמים בהרגשת הלב, בבחינת 'לפניו נעבוד ביראה

ופחד'. עה"פ (שמות טו, טז) 'תפל עליהם אימתה ופחד', פירש"י: "אימתה, על הרחוקים, ופחד, על הקרובים". וגם כאן, יש שע"י ההתבוננות נופל עליהם 'אימה', בחינת יראה חלשה יותר, ויש שנופל עליהם בחינת 'פחד', שזהו ממש מדרגה גבוהה של יראת ה', אולם יש שההתבוננות אינה מביאה בקרבם שום הרגשה –

מכל מקום מאחר שמקבל עליו מלכות שמים, וממשיך עליו יראתו ית' בהתגלות מחשבתו ורצונו שבמוחו – אמנם רצון אמיתי הוא מדרגה גדולה, כי הוא הכח הכי עמוק בנפש האדם, אולם שייך שיהיה 'רצונו שבמוחו', היינו שמכח ההתבוננות הבין עכ"פ שהוא 'צריך לרצות' –

וקבלה זו היא אמיתית בלי שום ספק, שהרי היא טבע נפשות כל ישראל שלא למרוד במלך הקדוש יתברך, הרי התורה שלומד או המצוה שעושה מחמת קבלה זו ומחמת המשכת היראה שבמוחו נקראות בשם עבודה שלימה ככל עבודת העבד לאדונו ומלכו.

האדם צריך לעבוד את ה' בב' הבחינות - 'בן' ו'עבד'

מה שאין כן אם לומד ומקיים המצוה באהבה לבדה כדי לדבקה בו על ידי תורתו ומצותיו – מדובר כמובן במדרגה גדולה, שעושה כדי להידבק בהשי"ת, מכל מקום – אינה נקראת בשם עבודת העבד, והתורה אמרה (שמות כג, כה) 'ועבדתם את ה' אלקיכם' וגו', 'ואותו תעבודו' וגו' (דברים יג, ה) – שקיום התורה והמצוות יהיה באופן של עבודה.

וכמו שכתוב בזהר [פ' בהר (קס.)] 'כהאי תורא דיהבין עליה עול בקדמיתא בגין לאפקא מיניה טב לעלמא כו' הכי נמי אצטריך לבר נש לקבלא עליה עול מלכות שמים בקדמיתא כו' ואי האי לא אשתכח גביה לא שריא ביה קדושה' כו' – קדושה לא רק בבחינת סוד מרע, אלא גם המשכת קדושה של עשה טוב, אין יכולה להיות בלי קבלת עול.

[וברעיא מהימנא שם ד' קי"א ע"ב] שכל אדם צריך להיות בשתי בחינות ומדרגות, והן בחינת עבד ובחינת בן, ואף דיש בן שהוא גם בן עבד, הרי אי אפשר

לבא למדרגה זו בלי קדימת היראה עילאה כידוע ליודעים – כי גם למדרגת 'בן' לא שייך להגיע בלי הקדמת היראה, שזהו ע"י בחינת 'עבד'.

והנה נאמר (פסלים ג, יא) "עבדו את ה' ביראה", ונאמר (שם ק, ז) "עבדו את ה' בשמחה", ויש לומר שהכוונה לשני סוגי עבודת ה' הנ"ל, שעבדו את ה' 'ביראה' מדבר בעבודה בבחינת 'עבד', ועבדו את ה' 'בשמחה' – זהו ה'בן' שעובד מאהבה – כי בעבודת ה' מאהבה ישנה השמחה, וכדברי הספורנו שאנו חוזרים עליהם תמיד עה"פ (דנ"ס ו, ה) "ואהבת את ה' אלוך" – "ואהבת, תשמח לעשות דבר שייטב בעיניו כאשר תבין שאין תכלית נכבד כזה". היינו שאוהב ה', עושה את מצוותיו בשמחה. וכן כתב המסילת ישרים (פרק יט) שמענפי אהבת ה' היא השמחה, יעו"ש.

והרי שגם בבחינת ה'בן' העובד מאהבה ובשמחה, נאמר 'עבדו' – בבחינת עבודת עבד, והיינו כי גם בחינת ה'בן' מגיעים אליה רק על ידי בחינת העבודה, וכדברי התניא. וכן הוא בלשון הכתוב (דנ"ס כט, מז) "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב", כי גם קיום מצוות ה' באהבה ובשמחה היא שייכת רק באופן של 'עבודה'. ומוכן הדבר ופשוט, שאין מדובר בזוה"ק על בן שעושה אצל אביו כחפצו וכרצונו, אלא בן שהוא משועבד לקיים את רצון אביו. אכן זה באהבה ובשמחה, אולם ראשיתו ב'עבדו את ה'".

העבודה היא ממנין המצוות, ואף לדעת הרמב"ם שלא מנאה בפירוש, הרי היא כלולה במצוות תפילה

וממשיך התניא: והנה אף מי שגם במוחו ובמחשבתו אינו מרגיש שום יראה ובושה, מפני פחיתות ערך נפשו ממקור חוצבה ממדרגות תחתונות די' ספירות דעשיה, אעפ"כ מאחר שמתכוין בעבודתו כדי לעבוד את המלך הרי זו עבודה גמורה, כי היראה והעבודה נחשבות לשתי מצות במנין תרי"ג, ואינן מעכבות זו את זו.

הנה מה שכתב שהעבודה היא מצוה במנין התרי"ג, לכאורה הדבר תלוי במחלוקת הראשונים הנודעת, שהרמב"ם בספר המצוות (מנ"ס ה) כתב: "שצונו לעבדו,

וכבר נכפל זה הצווי פעמים באמרו 'ועבדתם את ה' אלקיכם' ואמר 'ואותו תעבדו'.
 ואע"פ שזה הצווי הוא גם כן מהצוויים הכוללים כמו שביארנו בשורש ד' (שאותם אין
 למנות במנין המצוות), הנה יש בו יחוד אחר שהוא ציווי לתפלה. ולשון ספרי 'ולעבדו
 זו תפלה', וכו'. הרי שמנה הרמב"ם מצוות 'ועבדתם' רק בתורת מצוות התפילה
 הכלולה בה לשיטתו, אשר לכן לדעתו (ראה שם מנזי י, וצמשה תורה הלכות תפילה פ"א ה"א)
 עיקר מצוות תפילה היא מן התורה (אף שכל הפרטים, הזמנים וסדר התפילה, הם רק
 מדרבנן).

אבל הרמב"ן בהשגותיו שם הוכיח מכמה מקומות שעיקר מצוות תפילה אינה מן
 התורה, אלא היא ממידת החסד של הקב"ה ששומע ועונה בכל קראינו אליו,
 ואח"כ מצדד שאולי בעת צרה אז יש חובת תפילה מן התורה, שנאמין שהוא יתברך
 ויתעלה שומע תפלה והוא המציל מן הצרות בתפלה וזעקה.

ולשיטתו כתב שם שמצוות 'ועבדתם' היא מצוה כללית, ומכל מקום יש למנותה
 בתרי"ג מצוות, ותורף דבריו שאין זה ציווי כולל על עצם קיום מצוות
 התורה, אלא תוספת באופן הקיום של המצוות, יעו"ש היטב בלשונו. ולדברי התניא
 יש לומר שהכוונה היא שקיום המצוות יהיה באופן של 'עבודת עבד'.

עכ"פ נמצא לפ"ז שמה שכתב התניא שמצוות העבודה נחשבת במנין התרי"ג, הוא
 לכאורה רק לשיטת הרמב"ן, אבל לשיטת הרמב"ם אין המצוה הכללית של
 'ועבדתם' נמנית במנין המצוות.

ויש לומר, שגם לדעת הרמב"ם, במצוות התפילה הנלמדת ג"כ מ'ועבדתם' ואשר
 מנויה לשיטתו במנין המצוות, כלולה גם המצוה הכוללת של 'ועבדתם'. כי הנה
 הדרך להגיע לזה שכל המצוות יהיו באופן של 'עבודה' כראוי, הוא על ידי המצוה
 הפרטית של תפילה, ואף על ידי קיום כל פרטי התפילה, שגם לשיטת הרמב"ם הם
 מדרבנן, היינו זמני התפילה ג' פעמים ביום, וסדר התפילה שתיקנוהו חכמים, באופן
 של שבח והודיה לה', ובקשת תחנונים, וכל החלקים של קריאת שמע ופסוקי דזמרה

וברכות, שכל צורה זו של התפילה נתקנה באופן שזה יקשר את נשמת היהודי לעבודת ה', ועי"ז בא לבחינת 'עבד' בכל המצוות.

ומעתה אף לשיטת הרמב"ם שמצוות 'ועבדתם' המנויה במנין התרי"ג אינה 'עבודה' אלא תפילה, הרי התפילה היא הדרך והשער להגיע למצוות עבודת ה', ונמצא שמצוות 'ועבדתם' הכללית נכללת במצוות התפילה המנויה במנין המצוות. וכן מסתבר, שלא במקרה נכללו במצוה אחת של 'ועבדתם' שני חלקים אלו, המצוה הכוללת על העבודה, והמצוה הפרטית של התפילה, אלא וודאי שייכי אהרדי, שע"י שהאדם מתפלל כראוי וכיאות, הוא מגיע לדרגת העבודה הנדרשת.

ולכן אנו רואים שאף לשיטת הרמב"ן שהתפילה היא מדרבנן, וגם לשיטת הרמב"ם שהג' תפילות ביום הם מדרבנן, הרי יהודי שאינו מתפלל ג' פעמים ביום חסר בכל יהדותו. שלא כמו במצוות תלמוד תורה, שהוא ג"כ גדולה במעלה, ומכל מקום יהודי שאינו לומד אין זה מפקיע אותו לגמרי מיהדותו, מה שאין כן כאשר אינו מתפלל. כי אכן התפילה היא האויר לנשימה של היהודי, ובה תלוי כל עבודתו. וכמה כח שמכניסים בתפילה, שיהיה כדבעי, בשעת התפילה, ולפניה ולאחריה, הברכות והפסוקי דזמרה והקריאת שמע, שיהיה ריכטיגע דאווענען, עי"ז אפשר להגיע למה שה' דורש מעמנו.

ואגב, איידי דחביבא עלן, נביא את דברי הקנאת סופרים על ספר המצוות שם, שכתב על דברי הרמב"ן דלעיל, שתפילה אינה מן התורה, ורק בעת צרה הוא מן התורה. ותמה עליו הקנאת סופרים וז"ל: "ואני בעניי לא זכיתי להבין, איך יתכן אצלו לומר כי התפילה שמתפללים בעת הצרות לכד היא מצוה מן התורה, ולאפוקי אותה התדירה שמתפללים בכל יום, והלא המכוון בה גם כן לבקש מדי יום ביומו מאת הבורא די מחסורנו אשר יחסר לנו מצרכי בני אדם התמידיים, אשר בלעדם אי אפשר להתקיים, ובזאת התפלה עינינו מיחלות לרחמיו יתברך ונאמין שהכל מושגח מאתו יתברך ושהוא נותן לחם לכל בשר על צד החסד, ועם זה עינינו אליו גם כן ישברו שיתן אכלנו בעתו, כו', ולא מצאתי חילוק בין זו לזו". והדברים נפלאים.

